Zápisy za rok 1945.

Novoroční úvaha. Očekává se blízký konec války, neboť sovětská armáda žene ustupující němce na jejich vlastní území a rychle postupuje s naší Československou armádou k území Moravy a Slezska.

Dne 24. ledna ve 2. hod. odpoledne jel zde na železniční trati vlak s transportem trestanců, ponejvíce židů v nekrytých uhelných vagonech.

Transport smrti. doplněno v roce str. 456 / 973. Při jízdě z České Třebové do Ústí nad Orlicí byli mrtví a umučení vyhazováni na násep dráhy. U dolního mlýna jich bylo vyhozeno pět. Hrozná byla podívaná na jejich zmučená a zmrzlá těla.

Nálet angličanů. Dne 1. dubna na velikonoční pondělí přiletěli k nám angličtí letci. Obletěli naši železničtí zastávku z kopce ode dvora začali prostřelovat lokomotivy vlaků, které zde právě stály. I střecha stavení Emila Pirkle č. p. 36 byla na několika místech prostřílena. Železničáři schovali se pod most a do příkopů. Po vykonaném náletu odletěli dále k Pardubicům a ku Praze. V tento den byl také jimi zabit topič Jindra Jasanský, který bydlel s rodinou v č. p. 217. Ráno odcházel zdráv do zaměstnání a zpět přivezli jen jeho mrtvé tělo.

Výbuch třaskavin. Dne 21. dubna o půl jedné hodině v noci způsobili naši partyzáni výbuch železničního vagonu s municí v zatáčce trati Dlouhá Třebová - Lhotka. Výbuch třaskavin byl slyšet až na dolním konci, naší obce.

Pražské [illegible] Dne 5. května ve 12·30 h v sobotu v poledne dal Pražský rozhlas

povstání. ku všem občanům republiky, by okamžitě odzbrojovali německé vojenské síly a zřizovali všude národní výbory. Ve dne i v noci sledovali jsme zprávy Pražského rozhlasu a myšlénkou byli jsme stále v Praze. Československé vlajky které byly hned dne 5. května vyvěšeny musely býti sundány, neboť ustupující esmani do nich stříleli a v zuřivosti nad německou porážkou byli by i zabíjeli naše občany.

Vyprázdnění vlaku N. Č. K. Dne 8. května vyprázdněn byl vlak německého červeného kříže který stál na naší železniční zastávce připraven k odjezdu pro raněné u Brna, ale už se tam nedostal. Posádka z něho odešla do lesů a tak nějaký dobrý obcatel dal pokyn k vyprázdnění. Lidé odnášeli si domů pokrývky, potraviny i nádobí a mnoho různých věcí, jak se komu líbilo.

Konec války. Dne 9. května byla již kapitulace všeho německého vojska, jenom v Praze se ještě bojovalo až do příchodu Sovětské armády, která němce zajmula a tím byla též válka ukončena.

Dne 10. května ve 2. hod. odpoledne přijeli do naší obce první ruští vojíni od Ústí nad Orlicí. Na hranicích obce byli radostně uvítáni.

První M. N. V. Dne 10. května ve 3 h odpoledne byla svolána první schůze na obecním úřadě pro ustavení místního národního výboru, do kterého mají být voleny jen osoby ze řad dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence se zvláště čistým štítem, kteří v hrozné této válce nijak nepomáhali německým okupantům.

Členové N. V. V.

Do tohoto prvého nár. výboru zvoleni Kovář Rudolf č. p. 75 jako předseda, pro jeho zásluhy, že v době války zásoboval místní občany moukou, kterou jim prodával vždy jen za úředně stanovenou cenu. Jeho náměstkem dosazeni starosta Šimek Lad. č. p. 44. Další členové byli Kutišta Rudolf č. p. 228, Jausa Adolf č. p. 124, Morkes Lad. č. p. 265, Brůžek Otokar č. p. 235, Pirkl Rudolf č. p. 97, Hainz Josef č. p. 246 a Lýkora Josef č. p. 60.

Lidový soud.

Dle vládního nařízení přisují se v každé obci lidové soudy a to z osob přímo postižených nacistickým terorem a ze členů rodiny postižených. Lidový soud bude souditi veškeré němce, národní zrádce a kolaboranty, zabavovali jim jmění ve prospěch státu. Za členy tohoto soudu zvoleni Pirkl František č. p. 37, Kašpar Frant. č. p. 232, Slerák Ladislav č. p. 67 a za partyzány Jurek Jan č. p. 124.

Bezpečnostní sbor.

Dále byl ustanoven bezpečnostní sbor z místních občanů ku zadržování vojínů německé národnosti, dále ku konání hlídky po obci a čištění okolních lesů od skrývajících se němců. Velitelem tohoto oddílu jmenován Rud. Pirkl č. p. 97.

Zřízení telefonu.

Dne 15. května oznamuje vojenské velitelství v České Třebové, že do budovy kampeličky bude zavedeno telefon k vojenským účelům, jelikož v místnosti bývalé německé četnické stanice jsou nyní naši vojáci bezpečnostního sboru.

Národní správa.

Do č. p. 20 bývalého Ulejntkova statku jmenován národním správcem Jos. Špaleuka č. p. 134. Na práci tam byli přidělení František a Zdeněk

správa. Jos. Špatenka č. p. [illegible] Pirkl. Na polní práce přiděleny ženy říškoněmecké příslušnosti.

Doplnění M. N. V. Dle zákona ze dne 19. května 1945 má se doplniti místní národní výbor na počet členů bývalého obecního zastupitelstva. Navrženi jsou tito další členové: Vavřín Jos. č. p. 8, Skála Jan č. p. 107, Ottokar Dobrovský č. p. 199, Rybka Rudolf č. p. 178, Broulík Jos. č. p. 212, Mrštný Frant. č. p. 283, Morkes Václav č. p. 13, Mikeš Frant. č. p. 98, a Šimek Frant. mladší č. p. 131.

Složení slibu. Dne 30. května skládán slib všech členů U. N. V. do rukou předsedy Rud. Kováře č. p. 75. Slibují, že budou vždy hájit zájmy obce a Československé republiky. Ustanovena též rada U. N. V. do které zvoleni předseda Rud. Kovář č. p. 75, Šimek Lad. č. p. 44, Pirkl Rud. č. p. 97, Jansa Adolf č. 124, Vavřín Jos. č. p. 8 a Hainz Josef č. p. 246. Dále ustanoveny komise a její

Volba komisí. referenti. Předsedou komise policejní ustanoven Jos. Broulík č. p. 212, stavební a bytové Jansa Adolf č. p. 124, rolnické Mikeš Frant. č. p. 98, sociální a zdravotní Rybka Rudolf č. p. 178, školská a osvětová Ottokar Dobrovský č. p. 199, finanční Brůžek Ottokar č. p. 235, zásobovací Kubišta R. č. p. 228. Obecním pokladníkem ustanoven dosavadní pokladník Řehák Jos. č. p. 100. Za člena okresního nár. výboru zvolen aklamací rolník Jos. Peterec č. p. 190.

Taneční zábava. Dne 3. června uspořádal nově založený Svaz Československé mládeže taneční zábavu v „Rychtě."

Veřejný projev. Dne 17 června uspořádán byl na sokolském cvičišti veřejný projev ve 20. h večer, kde místní občané veřejně schvalovali všechny členy místního národního výboru.

Požár. Dne 9. července v ½ 3. hod. odpolední vypukl požár statku p. Jeništy v Hylvátech. Jelikož požár byl v sousedství naší obce zasáhnul zde úspěšně i náš hasičský sbor.

První družstvo. Dne 14. července přidělil U. N. V. jeden hrabicový stroj z Ulejnkova statku zemědělcům z horní části obce, kteří za tím účelem utvořili družstvo.

Sbírka. Dne 18. srpna provedena sbírka na Lidice a válkou poškozená města na Moravě. Sbírka vynesla přes 30.000 Kčs. Na Lidice a Ležáky odesláno po 1000 Kčs, městu Vyškovu 5.000 Kčs a Moravské Ostravě 10.000 Kčs.

Obecní tajemník. Dne 21. srpna nastoupil trvalé místo obecního tajemníka Jos. Hainz. Jelikož dosavadní zásobovací ref. Kubišta Rud. odchází do zaměstnání, bude zastávati i zásobovacího referenta. Vypomáhati mu bude nadále Josef Pirkl č. p. 40.

Botové komise. Dne 8. září byla ustavena místní komise pro rozdílení bot. Navrženi jsou členové Mazura Frant. č. p. 118, Mikeš Jan č. p. 164 a Jasanský Vincenc č. p. 5.

Volby. V plenární schůzi U. N. V. konané dne 13. září zvoleni byli volitelé pro volbu do okr. nár. výboru, zemského nár. výboru a prozatímního nár. shromáždění. Předseda U. N. V. oznamuje, že naše obec volí sedm volitelů, kteří se dne 30. září sejdou v Ústí n. Orlicí ku provedení volby volitelů pro Z. N. V. a Prozatímní Nár. Shromáždění.

Volba byla provedena poměrným zastoupením politických stran, kteří se dohodli na společné kandidátce a oznámily tyto volitelé.
Za Komunistickou stranu Československa Vavřín Jos. č.p. 8 a Jos. Peterec č. 190, za stranu národně socialistickou Kubišta Rudolf č.p. 228 a L. Slezák č. 67, za stranu lidovou Morkes Jan č.p. 275 a Kašpar Adolf č.p. 145, za stranu sociálně demokratickou Ladislav Morkes č.p. 265.
Volba do Místního nár. výboru konala se též dle poměrného zastoupení. Poněvadž zástupci politických stran podali již dříve navržené členy do U.N.V. prohlašuje předseda jmenované osoby za zvolené.
Za K.S.Č. Kaplan Jaroslav č.p. 292, Vavřín Jos. č.p. 8, Rybka Rud. č. 178, Bělina Jos. č.p. 136. Za stranu soc. dem. Morkes Lad. č.p. 265, Šnítil Jos. č.p. 122, Řehák Jos. č.p. 100, Šmíd Frant. č.p. 180. Za stranu lidovou Reučín Jos. č.p. 19, Jasanský Vincenc č.p. 5, Horák Jan č.p. 223, Pirkl Jan č.p. 62. Za stranu nár. socialistickou Kubišta Rudolf č.p. 228, Rybka Jaroslav č.p. 198, Šimek Ladislav č. 44 a Pirkl Rud. č.p. 97. Za odbočku svazu Československé mládeže Reučín Miloslav č.p. 95. Za Jednotný svaz českých zemědělců Kovář Rud. č.p. 75. Volba komisí: Usneseno by do každé komise vyslán za politickou stranu jeden člen, aby docíleno bylo poměrného zastoupení, počítaje v to i příslušného referenta. Komise bytová ref. Šmíd Frant. č.p. 180, komise rolnická ref. Pirkl Rudolf č.p. 97. Komise soc. a zdravotní ref. Vavřín Jos. č.p. 8, komise školská Kaplan Jar. č.p. 292, komise finanční ref. Kubišta Rud. č.p. 228.

Volba komisí.

Komise osvětová ref. Rybka Rud. č. p. 178, komise stavební Horák Jan č. p. 223, komise hřbitovní ref. Pirkl Jan č. p. 62. Komise pro rozdílení bot Jasanský V. č. 5, Snítil Jos. č. p. 122, Mazura Frant. č. p. 118 a Nikeš Jan č. p. 164.

Rada U.N.V. Do rady U.N.V. zvoleni Kovář Rud. č. 75, Šimek Lad. č. p. 44, Vavřín Josef č. p. 8, Jasanský Vincenc č. p. 5, Morkes Lad. č. p. 265 a Renčín Miloslav č. p. 95.

Staročeské dožinky. Na ukončení žní uspořádány místní osvětovou komisí a odbočkou mládeže „Staročeské dožinky". Průvod vyšel od Háců u tří mostů. Výstupy a scénu na sokolském cvičišti nacvičili členové místního divadelního spolku. Velká účast občanstva z celé obce. Čistý zisk byl 14.360 Kčs. Z tohoto zisku věnováno 10.000 Kčs na zřízení místního rozhlasu a 2000 Kč obecní knihovně.

Zřízení rozhlasu. Do komise pro zřízení místního rozhlasu jmenováni Křišťan Vilém č. p. 142, Šimek Lad. č. p. 44, Pirkl Jos. č. p. 226 a Rybka Jaroslav č. p. 146. Sbírka na rozhlas provedena dne 15. října.

Městečku Klenčí pod Čerchovem a Čelčicím u Přerova, které byly válkou poškozeny odesláno z vykonané sbírky po 1000 Kčs.

Stěhování do pohraničí. Tak jako v jiných obcích nastává i od nás stěhování rodin do pohraničí, kde po odsunutí Němců zůstalo mnoho domů prázdných. Tak z obecního domku č. p. 229 stěhují se do Rybníka Morkes Václav, Bouška Bohumil, Pirkl Jos. Dále Pirkl Frant. č. p. 205 a Pirkl Jan z č. p. 230. Do Libchan stěhuje se Mužík Alois, Pešorna Jan č. p. 171 a Morkes Jar. č. p. 22 stěhují se do Třebovic a Hýbl Jaroslav do Trpíku.

Dne 17. října usneseno vybírati při zábavách ku vstupence 5 Kčs na zřízení místního rozhlasu.

Divadlo. Dne 28. října sehrána div. spolkem „J. K. Tyl" komedie „Bohatý chudák" [illegible] Čistý zisk 3.660 Kčs

od Jiřího Wernera za režie Prokopa Fajta. Čistý zisk 3.660 Kč věnován na zřízení rozhlasu.

Komise pro výstavbu. Ve schůzi U. N. V. konané dne 6. prosince zvolena komise pro organisaci národní soutěže pro výstavbu republiky. Do této komise jsou navrženi: Dobrouký Karel č. p. 69., Morkes Václav č. p. 13, Mazura Frant. č. p. 118, Řehák Jos. č. p. 100, Skála Jan č. p. 107 a Pakosta Jiří č. p. 137.

Letopisecká komise. Dne 20. prosince ve schůzi U. N. V. zvolena letopisecká komise a kronikář obce. Za členy jsou navrženi Pirkl Rud. č. p. 97, Rybka Rud. č. p. 178, Morkes Jan č. p. 275, Dobrovský Otakar č. 199, Štancl Eduard č. p. 110 a Kovář Engelbert č. p. 57.

Divadlo. Dne 25. prosince sehrána místními ochotníky dramatická hra: „Guyana" od Olgy Scheinflugové za režie Jos. Kováře.

Na ukončení roku uspořádán členy hasičského sboru veselý Silvestr, v hostinci v Rychtě za velké účasti místních občanů.